

**MUZEUM
GROSS-ROSEN**

**ROGOŹNICA
WAŁBRZYCH**

SPRAWOZDANIE

z działalności merytoryczno-administracyjnej
w 2022 roku

Wałbrzych, styczeń 2023

**Muzeum Gross-Rosen.
Niemiecki Nazistowski Obóz
Koncentracyjny i Zagłady (1940–1945)
w Rogoźnicy**

**Sprawozdanie
z działalności
merytoryczno-administracyjnej
w roku 2022**

Wałbrzych, styczeń 2023

Projekt okładki, łamanie tekstu, druk:
Pracownia Informatyczno-Wydawnicza
Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy

MUZEUM GROSS-ROSEN. NIEMIECKI NAZISTOWSKI
OBÓZ KONCENTRACYJNY I ZAGŁADY (1940–1945)
Wałbrzych, ul. Szarych Szeregów 9
tel. 74 842 15 80, 74 842 15 94
e-mail: muzeum@gross-rosen.eu
www.gross-rosen.eu

DZIAŁ NAUKOWO-BADAWCZY

I/ Prace naukowo-badawcze

1. W ramach badań dotyczących filii KL Gross-Rosen do tematu „AL Landeshut – filia KL Gross-Rosen”:
 - Przeprowadzono kwerendy w Archiwum Państwowym w Jeleń Górze, AP we Wrocławiu i w jego Oddziale w Kamieńcu Żąbkowickim. Pozwoliły one uzupełnić opracowany już rozdział dotyczący powstania podobozu. Poza tym opracowano zagadnienia: transporty z obozu głównego do AL Landeshut; załoga obozowa; warunki życia w obozie; praca więźniów; wydarzenia związane z próbą ewakuacji więźniów i utworzenia karnej kompanii.
2. Do tematu „Transporty więźniów do i z KL Gross-Rosen”:
 - Prowadzono kwerendę w zbiorach online International Tracing Service, Arolsen oraz KZ-Gedenkstätte Flossenbürg, w zakresie dokumentów dot. transportów między KL Gross-Rosen i KL Flossenbürg.
 - Ustalono zakres numeryczny transportu przywiezionego do KL Gross-Rosen z więzienia w Radogoszczu ok. 15-16.11.1944 r.
 - Ustalono transport ok. 300 więźniów żydowskich przywiezionych jesienią 1944 r. z ZAL Faulbrück do obozu głównego Gross-Rosen.
 - Prowadzono kwerendę w zbiorach własnych Muzeum i uzupełniano dane dot. transportów więźniów kierowanych do KL

- Gross-Rosen w pierwszej połowie stycznia 1944 r. (transporty kierowane przez gestapo we Wrocławiu i jego placówki terenowe oraz gestapo w Sosnowcu), a także więźniowie przejęci ze zlikwidowanego ZALfJ w Dyhernfurth (Brzeg Dolny).
3. Kontynuowano prace do tematu „Żydzi węgierscy w KL Gross-Rosen”:
 - Prowadzono kwerendę zbiorów pozyskanych z Bundesarchiv w Ludwigsburgu.
 4. Podjęto prace (kwerendy) do tematu „Żydzi polscy w obozach koncentracyjnych na terenie III Rzeszy”:
 - Temat podjęto w ramach współpracy z Żydowskim Instytutem Historycznym, realizującym projekt poświęcony zagładzie Żydów polskich.
 5. Do tematu „Rewiry w KL Gross-Rosen”:
 - Zakończono pisanie pracy pt. „»Lecznictwo« w Konzentrationslager Gross-Rosen (1940-1945)” oraz prace redakcyjne i przygotowawcze do wydania drukiem.
 6. Podjęto kwerendy w zbiorach Muzeum dotyczące dwóch zagadnień szczegółowych: oczyszczalni ścieków oraz ogrodnictwa, funkcjonujących na terenie obozu głównego Gross-Rosen. Zadaniem docelowym jest opracowanie informacji na dwie kolejne stendy.
 7. Rozpoczęto prace redakcyjne (uzupełnienia i poprawki, indeksy) oraz przygotowanie do druku II wydania publikacji D. Suli, „Szkice z historii Konzentrationslager Gross-Rosen”.
 8. Przygotowano (kwerenda archiwalna i biblioteczna) i przeprowadzono dwa wyjazdy w teren, celem wykonania dokumentacji filmowo-fotograficznej dotyczącej:
 - Lokalizacji filii FAL Ludwigsdorf w Ludwikowicach Kłodzkich;
 - Lokalizacji Werku nr 3, miejsca pracy więźniów AL Landeshut w Kamiennej Górze.
 9. Wykonano tłumaczenie z języka francuskiego publikacji Shlomo Wajnbauma, pt. „Simon: memories d'un autre monde” (wspo-

mnienia belgijskiego więźnia z pobytu w KL Gross-Rosen). Trwają prace redakcyjne nad tekstem.

Wykonano tłumaczenie z języka niderlandzkiego książki Emile Samyn, pt. „Mijn naam was een numer”.

II/ Współpraca krajowa i zagraniczna

1. Kontynuowano współpracę z Politechniką Warszawską – prowadzenie wspólnych badań w ramach projektu „Badania topografii niemieckich obozów”.
2. W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Pierwszych Osadników Ziemi Dolnobrzeskiej przeprowadzono kwerendę w zbiorach własnych Muzeum, przygotowując materiały na wystawę na temat filii KL Gross-Rosen – Dyhernfurth I i II w Brzegu Dolnym.
3. Na zaproszenie Instytutu Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego, ogłoszono (online) wykład „Obóz koncentracyjny Gross-Rosen jako rezerwar taniej siły roboczej”.
4. W ramach współpracy z Ośrodkiem „Pamięć i Przyszłość” przekazano skany zdjęć z filii KL Gross-Rosen, które znajdowały się na terenie Wrocławia. Zdjęcia wzbogacą aplikację mobilną „Wrocław Pamięta”.
5. W Żarowskiej Izbie Historycznej ogłoszono wykład „Żydzi polscy w Konzentrationslager Gross-Rosen”.
6. Współpracowano z członkiem rodziny więźnia KL Gross-Rosen Romana Konarzewskiego przy zbieraniu materiałów do przygotowywanej książki.
7. Muzeum nasze odwiedził holenderski badacz, zajmujący się tematem „marszów śmierci” podczas ewakuacji, w styczniu 1945 r., AL Blechhammer (podobozu KL Auschwitz) oraz losami obywateli holenderskich osadzonych w KL Gross-Rosen.
8. Wizytę w Muzeum złożył także, wraz z grupą edukatorów, dyrektor Instytutu Martin-Springer Uniwersytetu Północnej Arizony (USA) – rozmawiano o działalności Muzeum Gross-Rosen oraz pracach związanych z tłumaczeniem i wydaniem przez Muzeum wspomnień więźniarki KL Gross-Rosen Doris Martin.

9. Uczestniczono w:

- XIII Ogólnopolskiej Konferencji „Auschwitz i Holokaust na tle zbrodni ludobójstwa w XX i XXI w. Co warto, co się opłaca: Sprawiedliwi a kolaboranci”, zorganizowanej przez Fundację na Rzecz MDSM oraz Oświęcimski Instytut Praw Człowieka;
- IV Międzynarodowej Konferencji Medical Review Auschwitz: Medicine Behind the Barbed Wire, zorganizowanej w Krakowie przez Polski Instytut Evidence Based Medicine, Towarzystwo Lekarskie Krakowskie i wydawnictwo „Medycyna Praktyczna”;
- Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Obozy niemieckie w latach 1939-1945 – aktualny stan badań”, zorganizowanej w Olsztynie przez Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego oraz Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie.

10. W ramach konsultacji naukowych przebadano zasoby archiwalne i biblioteczne i na ich podstawie udzielono informacji lub wydano opinie na temat:

- „Więźniowie narodowości belgijskiej, zmarli na początku 1945 roku w obozie głównym Gross-Rosen” oraz „Sygnatury akt przechowywanych w archiwum Zentralstelle Ludwigsburg, dotyczących zbrodni popełnionych w obozach KL Gross-Rosen” (dla Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN we Wrocławiu);
- „Mogila zbiorowa więźniów KL Gross-Rosen w Krzyżowej” (dla Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa, IPN we Wrocławiu);
- AL Neusalz – filii KL Gross-Rosen (dla badacza z Francji);
- Więźniów KL Gross-Rosen pochodzących z Parzęczewa (na prośbę mieszkańca Parzęczewa);
- Norwegów osadzonych w KL Gross-Rosen (dla badaczki z Muzeum byłego obozu koncentracyjnego Falstad w Norwegii);
- Podoboju KL Gross-Rosen AL Bolkenhain w Bolkowie (Stowarzyszeniu Ochrony Prac Górniczych i Sztolni „Lehm” w Bolkowie);

- Obozów w rejonie Morawy (niemieckiemu badaczowi realizującemu projekt dla Fundacji św. Jadwigi w Morawie);
- Obozów pracy przymusowej dla Żydów oraz podobozu KL Gross-Rosen – AL Langenbielau I „Sportschule” (synowi byłego więźnia);
- Historii obozu koncentracyjnego Gross-Rosen (osobie poszukującej informacji o losach rodziców);
- Upamiętnienia podobozu KL Gross-Rosen – FAL Merzdorf w Marciszowie (mieszkańcom Marciszowa);
- Upamiętnienia podobozu KL Gross-Rosen – FAL Neusalz (Muzeum w Nowej Soli udzielono konsultacji merytorycznej dotyczącej treści napisu proponowanego do umieszczenia na pamiątkowej tablicy);
- Dokumentacji geologicznej i prowadzonych prac geologicznych związanych z kamieniołomem i lokalizacją obiektów (dla Bergische Universität w Wuppertalu, realizującego projekt dla Federalnego Ministerstwa Gospodarki Niemiec);
- Komanda pracy Wetterstelle, działającego w obozie głównym Gross-Rosen (wybór zdjęć i dokumentów dla holenderskiego dziennikarza);
- Więźnia KL Gross-Rosen, Belga Clementa Leunena (wybór dokumentów dla potrzeb ekipy filmowej z Belgii. Konsultacje naukowe i udział w filmie dotyczącym dzieci członków belgijskiego ruchu oporu, realizowanym na terenie Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy);
- Liczby ofiar śmiertelnych i form postępowania z ciałami zmarłych więźniów filii KL Gross-Rosen – AL Hartmannsdorf (dla Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa, IPN we Wrocławiu);
- Identyfikacji obozu Eckersdorf (okolice Wrocławia) (dla rodziny poszukującej śladów po swym pradziadku przebywającym i zmarłym w tym obozie);
- Losów więźnia, Francuza Louisa Callevaert, osadzonego w KL Gross-Rosen 30.10.1944 r., po którym ślad zaginął. Ustalono,

iż jest prawdopodobne, iż więzień ten zginął w ostatnich dniach funkcjonowania obozu i jego szczątki mogły się znajdować wśród 92 ofiar ekshumowanych w latach 2017-2018 z grobu na terenie byłego obozu (nazwisko więźnia i kontakt do jego rodziny przekazano do IPN we Wrocławiu, celem dalszej identyfikacji);

- Więźniów KL Gross-Rosen, W. Dybkowskiego oraz M. Czerepińskiego, którzy po wojnie nie powrócili do domu (dla rodzin więźniów);
- Pobytu w KL Gross-Rosen Konstantego i Kazimierza Jaczewskich (dla rodziny więźniów);
- Filii KL Gross-Rosen – AL Ludwigsdorf oraz stanu badań nad tym obozem (dla badacza-regionalisty);
- Filii KL Gross-Rosen AL Langenbielau w Bielawie oraz FAL Liebau w Lubawce (dla holenderskiego dziennikarza);
- Transportów więźniarek przewiezionych z KL Auschwitz do filii KL Gross-Rosen – FAL Liebau (dla izraelskiego historyka).

III/ Wydawnictwa i materiały informacyjne

1. Przygotowano do druku i złożono zamówienie na skład i druk, wykonywano korekty na każdym etapie pracy drukarni, odebrano i przygotowano do sprzedaży książkę autorstwa D. Suli „»Lecznictwo« w Konzentrationslager Gross-Rosen (1940–1945)”, wyd. 1, nakład 500 egz.
2. Zamówiono dodruk, odebrano i przygotowano do sprzedaży:
 - 1/ A. Kajzer, „Za drutami śmierci”, dodruk do wyd. 3, 2009, nakład 2000 egz.
3. Dodrukowano (we własnym zakresie) oraz wykonano oprawę intralogatorską zeszytową następujących publikacji (10 tytułów, w łącznym nakładzie 275 egz.):
 - B. Cybulski, *Aussenlager des KL Gross-Rosen im Eulengebirge*;
 - A. Kobielec, *Außenlager des Konzentrationslagers Gross-Rosen. Arbeitslager Brünnlitz*;

- A. Kobielec, *Filia obozu koncentracyjnego Gross-Rosen. Arbeitslager Brünnlitz*;
 - A. Kobielec, *Arbeitslager Brieg – filia KL Gross-Rosen we wspomnieniach byłych więźniów*;
 - A. Konieczny, *Arbeitslager Aslau – podobóz KL Gross-Rosen 1944-1945*;
 - A. Konieczny, *Frauen im Konzentrationslager Gross-Rosen in den Jahren 1944-1945*;
 - P. Kruszyński, *Die unterirdischen Bauten im Eulengebirge und auf Schloss Fürstenstein*;
 - P. Kruszyński, *Podziemia w Górach Sowich i Zamku Książ*;
 - A. Małek, *Wrocławskie filie KL Gross-Rosen*;
 - D. Sula, *Wychowawczy obóz pracy wrocławskiego gestapo 1942–1945*;
 - Katalog do wystawy „KL Gross-Rosen 1941–1945”, w języku polskim, niemieckim, angielskim, w łącznym nakładzie 361 egz.
4. Opracowano (w programie graficznym CorelDRAW) ulotki: „Muzeum Gross-Rosen – Miejsce Pamięci” (w 4 wersjach językowych: polskiej, niemieckiej, angielskiej, czeskiej) oraz „Gross-Rosen – Muzeum bez barier” (w języku polskim). Ulotki wydrukowano w łącznym nakładzie 6000 egz. Ulotki te zamieszczone są również na stronie internetowej Muzeum, w zakładce DO POBRANIA.
 5. Zaktualizowano i wydrukowano opracowanie „Wizualizacja programu modernizacji Muzeum Gross-Rosen w latach 2003–2021”.
 6. Drukowano, w miarę potrzeb, naklejki na płytach z filmem „KL Gross-Rosen”.
 7. Wydrukowano baner haski (19 szt.), nowe tablice informacyjne o dofinansowaniu ze środków budżetu państwa programu „Muzeum Bez Barier” i „Utrwalić historię” (2 szt.) oraz tablice (z logo MKiDN i UMWD) umieszczone na budynkach Muzeum w Rogoźnicy i Wałbrzychu (10 szt.).

8. Na potrzeby Muzeum wykonano we własnym zakresie:
- 1/ Wydrukowano i oprawiono: Plan pracy Muzeum Gross-Rosen na 2022 r. – 20 egz.; Sprawozdanie z pracy Muzeum Gross-Rosen w 2021 r. – 20 egz.; „Wizualizacja programu modernizacji Muzeum Gross-Rosen w latach 2003–2021” – 15 egz. (druk po aktualizacji materiałów o kolejny rok).
 - 2/ Skanowano, kserowano, oprawiano (laminowanie, bindowanie), drukowano: wizytówki, dokumenty archiwalne (kolekcje listów, fotografie), fragmenty publikacji ze zbiorów biblioteki Muzeum, plakaty informacyjne umieszczane na budynku Muzeum w Wałbrzychu i na terenie Muzeum w Rogoźnicy, a także druki wykorzystywane w pracy działów.

IV/ Biblioteka

1. Księgozbiór:
 - Przybyło 114 książek: 58 zakupiono, 56 przyjęto w formie darów. Stan księgozbioru: 5414 egzemplarzy.
 - Sporządzono wykazy publikacji przyjętych do biblioteki w formie darów.
 - Kontynuowano prace związane z wyłączeniem z księgozbioru książek wieloegzemplarzowych i umieszczeniem ich w prowizorycznym magazynie książek i czasopism. Wykonano odpowiednie wykazy i adnotacje w inwentarzach.
 - Do oprawy introligatorskiej oddano 11 książek, wymagających renowacji.
2. Zbiór wycinków prasowych powiększył się o 35 szt., w tym informacje dot. tematów: Filie KL Gross-Rosen – 2, Muzeum Gross-Rosen – 18, Byli więźniowie – 15.
Do rejestru broszur wpisano 40 pozycji; liczba broszur – 2009.
Rejestr kaset video, płyt DVD i CD – 120.
3. W ramach wypożyczeń międzybibliotecznych wypożyczono cztery książki: dwie z Biblioteki Narodowej, za pośrednictwem Powiatowej Biblioteki Publicznej pod Atlantami w Wałbrzychu,

- jedną z biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego i jedną z Biblioteki Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu.
4. Zarejestrowano cztery osoby spoza Muzeum korzystające z księgozbioru biblioteki. Dla tych osób przygotowano literaturę do tematów: Robotnicy przymusowi i jeńcy wojenni, Załoga KL Gross-Rosen, Historia KL Gross-Rosen, Publikacja Uniwersytetu Wrocławskiego – Studia nad Faszyzmem i Zbrodniami Hitlerowskimi (36 tomów). Pracownicy Muzeum wypożyczyli 313 książek.
 5. W komputerowej sieci Muzeum prowadzone są katalogi: PROPOZYCJE ZAKUPU (przygotowano 4 wykazy książek, które zostały zaakceptowane przez muzealną Komisję Zakupów), KSIĄŻKI POSZUKIWANE, NOWOŚCI W BIBLIOTECE.
 6. Do systemu obsługi bibliotecznej SOWA wprowadzono 195 opisów bibliograficznych książek, broszur i artykułów prasowych.
 7. Do biblioteki prenumerowane są miesięczniki „Odkrywca” i „Słowo Żydowskie”.
Otrzymujemy bezpłatnie czasopisma i informatory zagraniczne: „Bulletin des Fritz Bauer Institut” oraz „Newsletter zur Geschichte und Wirkung des Holocaust” (z Instytutu Fritza Bauera we Frankfurcie nad Menem), „Die Glocke vom Ettersberg” (wydawane przez Lagergemeinschaft Buchenwald-Dora/Freundeskreis e.V., Frankfurt nad Menem), „Gedenkstätten Rundbrief: Stiftung Topographie des Terrors” (z Muzeum „Topografia Terroru” w Berlinie), „Les Chemins de la Memoire” (wydawane przez Departament Pamięci, Kultury i Archiwów francuskiego Ministerstwa Sił Zbrojnych), „Yad Vashem Studies” i „Unto Every Person – There Is A Name” (z Instytutu Yad Vashem w Jerozolimie), „Terezinske listy” (z Pamatnik Terezin w Terezinie).
 8. Nawiązano współpracę z biblioteką Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, w ramach której otrzymaliśmy 12 bardzo wartościowych książek; bibliotece tej przekazaliśmy nasze najnowsze wydawnictwa.

INFORMATYZACJA

1. Instalowano nowe wersje i ulepszenia programów: Gratyfikant GT (system kadrowo-płacowy), Rewizor GT 9 (system finansowo-księgowy), Płatnik.
2. Dostosowano trzy komputery Asus AIO, na potrzeby modernizowanego systemu kadrowo-płacowego.
3. Zakupiono:
 - system kadrowo-płacowy ENOVA 365. Rozpoczęto prace nad jego wdrożeniem; w grudniu przeszkolono pracowników Działu Księgowości i Działu Oświatowego w Rogoźnicy i Wałbrzychu.
 - dwie drukarki fiskalne; zainstalowane w Muzeum w Wałbrzychu (obsługa księgarni internetowej) oraz w BORT w Rogoźnicy;
 - dyski twarde przenośne do tworzenia kopii zapasowej archiwum;
 - komputer stacjonarny do obróbki grafiki, na potrzeby Pracowni Informatyczno-Wydawniczej;
 - skaner płaski EPSON, na potrzeby Działu Gromadzenia Zbiorów;
 - laptop ASUS, na potrzeby Działu Oświatowego;
4. Prowadzono stałe szkolenia z zakresu obsługi (nagrywanie filmów, wykonywanie zdjęć) i pilotażu bezałogowego statku powietrznego (dron).
5. Szkolono pracowników w zakresie obsługi urządzeń oraz programów komputerowych.
6. Wykonano naprawy, modernizacje i bieżące konserwacje sprzętu komputerowego.
7. Sprawowano nadzór nad pracą sieci komputerowej.
8. Wykonano naprawy, konserwacje i kopie przetwarzanych baz danych.

W bazach „Kartoteka więźniów” i „Kartoteka esesmanów” wykonywano, w miarę potrzeb, zestawienia według m.in. poszczególnych filii, zakresów numerycznych, narodowości, miejsc uwięzienia, transportów.

9. Wprowadzono ulepszenia oraz dbano o zapewnienie ciągłości funkcjonowania strony internetowej www.gross-rosen.eu.
10. Rozbudowywano i na bieżąco kontrolowano działanie kanału YouTube @MuzeumGrossRosen.
11. Publikowano na stronie Facebook, nadzorowano działanie strony wraz z zawartymi treściami, kontrolowano również aplikację Messenger.
12. Wysyłano (za pomocą programu Word Press) newsletter Muzeum Gross-Rosen z informacjami dot. organizowanych w Muzeum wystaw, uroczystości rocznicowych i innych ważnych wydarzeń. Obsługiwano stronę internetową cojestgrane.pl – ogólnopolski informator kulturalny, zamieszczając informacje o wydarzeniach w Muzeum Gross-Rosen, a także stronę DOKiS, w części dotyczącej Muzeum Gross-Rosen.
13. Zmontowano film (zamieszczony również na stronie Muzeum, w zakładce POZNAJ HISTORIĘ / MATERIAŁY AUDIOWIZUALNE oraz na kanale YouTube) na potrzeby cyklicznego wydarzenia „Noc Muzeów”.

DZIAŁ GROMADZENIA ZBIORÓW

I/ Gromadzenie zbiorów

1. Archiwalia

A/ Akta

W zbiorze dokumentów pisanych przybyło 78 j.arch.

Stan ogólny zbiorów archiwalnych dokumentów pisanych:

11 291 j.arch. (w tym 2178 oryginałów).

Akta zawierają:

– Ankiety:

przybyły 3 ankiety;

stan ogólny – 3493 jedn. arch.

– Korespondencja więźniarska:

przybyło 55 listów;

stan ogólny – 3933 jedn. arch. (w tym 1973 oryginały).

– Inne dokumenty:

przybyło 20 j.arch.;

stan ogólny – 3865 jedn. arch. (w tym 205 oryginałów).

– Stan materiałów zmikrofilmowanych nie zmienił się.

W archiwum znajduje się 155 zespołów archiwalnych, na które składa się 3041 jedn. arch. na mikrofilmach (66 305 klatek) oraz 141 na mikrofiszach (3363 klatki).

– Zbiór „Varia” (dokumenty nie związane z KL Gross-Rosen):

przybyło 25 jedn. arch.;

stan ogólny – 306 jedn. arch.

B/ Nagrania relacji byłych więźniów:

wideo – stan ogólny 364 relacje (nie zmienił się);

magnetofonowe – stan ogólny 206 relacji (nie zmienił się).

C/ Zbiór fotografii:

przybyły 4 jedn. arch.

stan ogólny – 900 jedn. arch.

D/ Zbiór kartograficzny:

stan ogólny – 179 jedn. arch. (nie zmienił się).

2. Muzealia

– Księga muzealiów:

stan ogólny – 488 jednostek inwentarzowych (nie zmienił się).

– Księga depozytów:

stan ogólny – 23 jednostki inwentarzowe.

– Księga materiałów pomocniczych:

zakupiono kopie 6 kompletów ubrań więźniarskich;

stan ogólny – 1429 jednostek inwentarzowych.

II/ Opracowywanie zbiorów

1. Odtwarzano kartotekę więźniów KL Gross-Rosen.

Sporządzono:

a/ kartoteki alfabetyczne: 3078 (KL), 6 (AEL),

b/ kartoteki numeryczne: 1547 (KL), 6 (AEL),

c/ kartoteki członków załogi SS: 26.

Przybyło 100 nowych nazwisk więźniów; potwierdzonych nazwisk więźniów jest 79 070.

2. Do elektronicznej kartoteki więźniów wprowadzono ogółem dane z 327 kartotek (KL); do bazy „Kartoteka esesmanów” wprowadzono dane z 30 kart.

3. Opracowywano pozyskane archiwalia, sporządzano dla nich karty katalogowe, które układano w katalogu tematycznym i numerycznym.

4. W 2022 roku zakończono digitalizację mikrofilmów i mikrofisz ze zbiorów Muzeum. Po sprawdzeniu, zdigitalizowany materiał

został przekopiowany do bazy danych „Archiwum”. Obecnie cały zespół mikrofilmów jest dostępny – w formie cyfrowej – w bazie „Archiwum”.

5. Uporządkowano korespondencję za 2015 i 2020 r.
6. Do systemu „Memoarch” wprowadzono 60 listów więźniarskich. Obecnie wszystkie listy, znajdujące się w zbiorach, zostały wprowadzone do systemu „Memoarch”.
7. Prowadzono prace przy papierowej alfabetycznej i numerycznej kartotece więźniów (przygotowanie kartotek do wprowadzania, układanie wprowadzonych kartotek w szufladach, prace porządkowe). W elektronicznej bazie więźniów poprawiano i scalano wprowadzone z kartotek dane.
8. Wykonano dokumentację filmową i fotograficzną z przebiegu uroczystości rocznicowych w Rogoźnicy, które odbyły się 4.09.2022 roku. Zmontowano film i nagrano 6 płyt.
9. Rozpoczęto reinwentaryzację zbioru fotografii i tworzenie elektronicznego inwentarza zdjęć. W trakcie tych prac zostaną wybrane zdjęcia, które w pierwszej kolejności przeznaczone zostaną do digitalizacji.
10. Rozpoczęto prace przygotowawcze do utworzenia bazy elektronicznych inwentarzy zbiorów Muzeum, ustalono założenia i wymogi jakie powinny spełniać takie bazy.
11. W czasie prac ekshumacyjnych w latach 2017–2018, prowadzonych przez Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN we Wrocławiu, odkryto wiele przedmiotów związanych z funkcjonowaniem obozu. Stanowiły one dowody rzeczowe w prowadzonym przez Komisję śledztwie. W 2022 r. przedmioty, wymienione w 3 protokołach, uznane jako zbędne dla dalszego postępowania karnego zostały przekazane do Muzeum. Dla tych przedmiotów rozpoczęto przygotowywanie dokumentacji, na podstawie której Muzeum wystąpi do WUOZ Delegatury w Wałbrzychu o przekazanie ich do zbiorów Muzeum jako depozyt.

III/ Udostępnianie zbiorów

1. Korespondencja w sprawach byłych więźniów (zapytania, kwerendy): odpowiedziano w 354 sprawach, z czego 110 stanowiła korespondencja zagraniczna (m.in. z Niemiec, Włoch, Izraela, Szwajcarii, Kanady, USA, Hiszpanii, Belgii, Francji, Holandii, Kazachstanu, Czech, Austrii, Wielkiej Brytanii i Brazylii).
Wystawiono jedno zaświadczenie o pobycie w KL Gross-Rosen.
2. Drogą korespondencyjną udzielono informacji o zasobie archiwalnym w 16 sprawach.
3. Przeprowadzono kwerendę dotyczącą więźniów, którzy do KL Gross-Rosen zostali przewiezieni z więzienia w Żabikowie.
4. Dla Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie przygotowano i udostępniono korespondencję więźniarską z rysunkami dotyczącymi Świąt Bożego Narodzenia.
5. Ze zbiorów archiwum korzystało 13 osób, które prowadziły badania dotyczące m.in.: Szymona Leitnera więźnia KL Gross-Rosen; filii KL Gross-Rosen w Lubawce; ewakuacji wrocławskich filii KL Gross-Rosen; komanda Wetterstelle; ekshumacji więźniów AL Fünfteichen; historii AL Fünfteichen; AL Dyhernfurth I i II; AL Riese. Do każdego tematu przeprowadzono kwerendę i udostępniono dokumenty.
Pracownikom Muzeum korzystającym z archiwum wypożyczono 1170 dokumentów.
6. Miejskie Muzeum i Galeria w Svitavy (Czechy) zwróciła Muzeum Gross-Rosen eksponaty prezentowane na stałej wystawie dotyczącej Oskara Schindlera. Jednocześnie wypożyczono kolejne eksponaty na tę wystawę. Termin zwrotu – 11.05.2025 r.
Muzeum Narodowe, Dział Wywozu, zgodnie z obowiązującymi przepisami, zostało poinformowane o zwrocie wypożyczonych do Muzeum w Svitavy eksponatów.
Do Muzeum Narodowego przesłano również informację o zakończeniu procesu wypożyczenia eksponatów do Centre Européen du Résistant Déporté Struthof (z powodu pandemii do wypożyczenia eksponatów nie doszło).

7. Gmina Jelcz-Laskowice zwróciła eksponaty, wypożyczone na wystawę zorganizowaną z okazji 75. rocznicy wyzwolenia podobozy Fünfteichen. Wystawa będzie w dalszym ciągu prezentowana, w związku z czym Gmina Jelcz-Laskowice zwróciła się do Muzeum o ponowne wypożyczenie eksponatów, na co Muzeum wyraziło zgodę. Termin zwrotu eksponatów – 10.12.2025 r. Wystawa udostępniona jest w Izbie Historii Marki Jelcz w Jelczu-Laskowicach.

IV/ Konserwacja i zabezpieczenie zbiorów

1. W 2022 r. wydzielono korespondencję więźniarską, w celu sporządzenia kosztorysu prac konserwatorskich. W rezultacie przeprowadzono konserwację zachowawczą 81 wybranych oryginalnych listów więźniów wysyłanych z obozu koncentracyjnego. Sporządzony został również kosztorys konserwacji zachowawczej 20 więźniarskich ubrań (płaszcz, bluzy, spodnie i suknie). Po analizie kosztorysu przeprowadzono konserwację jednego obiektu (płaszcz więźniarski).
2. Wykonano kopię pięciu inwentarzy dokumentów pisanych i je oprawiono.
3. Przygotowano zbiory do ewentualnej ewakuacji. Zamówiono skrzynie w dwóch rozmiarach. Wykonano etykiety z kolejną numeracją skrzyń i informacją o ich właścicielu (tj. Muzeum) oraz sposobem kontaktu (numer telefonu, adres e-mail). Zakupiono odpowiednie opakowania do ewakuacji. Przeprowadzono segregację zbiorów. Sporządzono „Instrukcję ewakuacji zbiorów Muzeum Gross-Rosen”.

V/ Inne prace

1. Wykonywano bieżące prace w archiwum zakładowym.
2. Pracownicy Działu brali udział w spotkaniach organizowanych przez Stowarzyszenie Archiwistów Polskich we Wrocławiu oraz w VIII Zjeździe Archiwistów Polskich, który odbył się w Łodzi.

Uczestniczyli także w Konferencji „Badania proveniencyjne w pracy inwentaryzatora muzealnego i w procesie zarządzania kolekcją”. Konferencja odbyła się we Wrocławiu (19-20.05.2022), a także w dwudniowym szkoleniu on-line „Digitalizacja w muzeum – forum dyskusyjne o problemach związanych z tworzeniem cyfrowej dokumentacji”.

DZIAŁ OŚWIATOWY

I/ Działalność oświatowa

1. Opracowano nowy konspekt lekcji muzealnej pt. „KL Gross-Rosen jako przykład hitlerowskiego okrucieństwa” wraz z edukacyjną prezentacją multimedialną. Na jego podstawie w 2022 r. zrealizowano w placówkach oświatowych województwa dolnośląskiego 40 lekcji. Uczestniczyło w nich 739 uczniów.

Z myślą o uczniach szkół podstawowych (kl. VI–VII) rozpoczęto pracę nad kolejnym scenariuszem muzealnej lekcji pt. „Historia KL Gross-Rosen zapisana w przedmiotach”. Jest to propozycja zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem replik obozowych artefaktów, dokumentów, map i wspomnień byłych więźniów. Jej nadrzędnym celem ma być rozbudzenie u młodego odbiorcy ciekawości poznawczej i zainteresowania historią II wojny światowej.

2. W oparciu o dokumenty archiwalne, zgromadzone w Muzeum Gross-Rosen, przygotowano i przeprowadzono w Rogoźnicy następujące zajęcia warsztatowe i prelekcje:
 - „Korespondencja więźniarska w obozie koncentracyjnym Gross-Rosen”. Temat realizowano: 3.03. dla uczniów Szkoły Podstawowej w Kłodzku, 21.03. – Szkoły Podstawowej Nr 3 w Oleśnicy, 29.03. – Liceum Ogólnokształcącego Nr 15 we Wrocławiu, 31.05. – Szkoły Podstawowej w Smolnej, 29.09. – Szkoły Podstawowej Nr 3 w Świebodzicach, 7.10. – Szkoły Podstawowej w Udaninie, 10.10. – II Liceum Ogólnokształcącego w Wałbrzychu, 19.10. – Szkoły Podstawowej w Krzeczninie

- Wielkim i Lubawce, 20.10. – Szkoły Podstawowej Nr 27 we Wrocławiu, 24.10. – Szkoły Podstawowej Nr 107 we Wrocławiu, 9.11. – Szkoły Podstawowej Nr 1 w Pieszycach i 24.11. – Szkoły Podstawowej Nr 1 w Kątach Wrocławskich.
- 6.10. zajęcia warsztatowe w języku niemieckim zrealizowano dla uczniów Gymnasium Regenbogen w Zwickau.
- „Herosi w pasiakach... Bohaterskie postawy uczestników sportowych rozgrywek w KL Gross-Rosen”. Temat realizowano: 21.03. dla uczniów Szkoły Podstawowej Nr 3 w Oleśnicy, 24.03. – Szkoły Podstawowej Nr 6 w Kłodzku, 27.05. – Szkoły Podstawowej Nr 10 w Bielawie, 6.10. – Europejskiego Liceum Europrymus w Zgorzelcu i 24.10. – Szkoły Podstawowej Nr 107 we Wrocławiu.
 - „Obozowy posiłek w relacjach byłych więźniów”. Temat realizowano: 3.03. dla uczniów Szkoły Podstawowej w Kłodzku, 21.03 – Szkoły Podstawowej Nr 3 w Oleśnicy, 27, 28.09. i 4.10. – Powiatowego Zespołu Szkół Nr 2 w Środzie Śląskiej, 18.10. – Szkoły Podstawowej Nr 3 w Górze oraz 3.11. – Szkoły Podstawowej w Mieczkowie.
 - „Chcieliśmy normalnie żyć”. Temat realizowano: 9.03. dla uczniów Szkoły Podstawowej w Złotnikach, 24.03. – Szkoły Podstawowej Nr 6 w Kłodzku, 29.03. – Liceum Ogólnokształcącego Nr 15 we Wrocławiu, 30.03. – Szkoły Podstawowej w Imbramowicach, 25.05. – Liceum Ogólnokształcącego w Chojnowie, 7.06. – Szkoły Podstawowej w Gościeszowicach, 20.10. – Szkoły Podstawowej Nr 27 we Wrocławiu i 25.11. – Zespołu Szkół Zawodowych w Środzie Śląskiej.
 - „Egzekucje w KL Gross-Rosen”. 12.05. w zajęciach uczestniczyła młodzież z Zespołu Szkół Technicznych w Kartuzach, 11.10. – Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Lwówku Śląskim oraz 4.11. – Szkoły Podstawowej Nr 3 w Dzierżoniowie.
 - „Rewiry w KL Gross-Rosen”. 27.05. w zajęciach uczestniczyli uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 10 w Bielawie, 29.09 –

- Szkoły Podstawowej Nr 3 w Świebodzicach, 15.10. – dla młodzieży z grupy historycznej „Forum Pamięci” w Niegosławicach i 18.10. – Szkoły Podstawowej Nr 3 w Górze.
- „Eutanazja w KL Gross-Rosen i we współczesnym świecie”.
Temat realizowano: 4.06. dla studentów historii Uniwersytetu Wrocławskiego.
- „Wiersz z obozu”. 19.10. w zajęciach uczestniczyła młodzież z Zespołu Szkół w Lubawce.
- Ogółem z 8 tematów przeprowadzono 43 zajęcia warsztatowe. Uczestniczyło w nich 1104 uczniów i nauczycieli.

II/ Uroczystości / wydarzenia / upamiętnienia

1. 27 stycznia – w Międzynarodowym Dniu Pamięci o Ofiarach Holokaustu, delegacja pracowników Działu Oświatowego złożyła kwiaty pod Pomnikiem-Mauzoleum na terenie byłego obozu Gross-Rosen w Rogoźnicy.
2. 14 maja – w godzinach porannych, na terenie Muzeum zapłonął „Znicz Pamięci”, który rozpoczął XXXIV edycję Ogólnopolskiego Biegu Pamięci. Tradycyjne wydarzenie połączyło sportową rywalizację z oddaniem hołdu Ofiarom KL Gross-Rosen. Po zakończeniu zwiedzania uczestnicy wraz z delegacją Muzeum Gross-Rosen uroczyście złożyli kwiaty pod Pomnikiem-Mauzoleum.
3. 14 maja – w godzinach wieczornych, Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy po raz kolejny dołączyło do obchodów Europejskiej Nocy Muzeów. Uczestnicy wydarzenia mieli okazję wysłuchać interesującego wykładu prof. dr. hab. Cezarego Eugeniusza Króla, pt. „Polska i Polacy w propagandzie narodowego socjalizmu w Niemczech w latach 1919–1945”. Profesor przedstawił obecny w propagandzie Trzeciej Rzeszy polski stereotyp oraz jego genezę, a także na przykładzie licznych zdjęć i grafik zobrazował postrzeganie przez narodowych socjalistów ich wschodnich sąsiadów – Polaków. Po wysłuchaniu wykładu odwiedzający Miejsce Pamięci mieli okazję obejrzeć film dokumentalny o historii KL Gross-Rosen, zapoznać się z wystawami, a także zwiedzić z przewodnikiem teren byłego obozu koncentracyjnego po zachodzie

- słońca. Wydarzenie zorganizowano również w formie on-line. Od godz. 22.30 na stronie internetowej udostępniono materiał audiowizualny: Noc Muzeów 2022.
4. 28 maja – odbyła się uroczystość odsłonięcia tablicy poświęconej działalności lekarzy-więźniów, których skierowano do pracy w obozowych barakach szpitalnych. Dzięki ich zaangażowaniu w pomoc chorym więźniom udało się ocalić wielu z nich od śmierci. W uroczystości udział wzięli przedstawiciele Dolnośląskiej Izby Lekarskiej, Uniwersytetu Medycznego z Wrocławia, senator RP Dorota Czudowska, delegacje z Gminy Strzegom, Starostwa Powiatowego ze Świdnicy oraz Dyrekcja Muzeum, kierownictwo i pracownicy Działu Oświatowego. Po odsłonięciu tablicy, w czasie spotkania zaprezentowano tematy: „Działalność polskich lekarzy-więźniów w KL Gross-Rosen” – prezentację przedstawiła Renata Paluch, pracownica Działu Oświatowego Muzeum oraz „Pamięć i wojna” – temat referował prof. UM we Wrocławiu Jarosław Barański; „O Mostowiczu” – postać byłego więźnia KL Gross-Rosen prezentowała dziennikarka Agnieszka Dobkiewicz, a fragmenty książki „Demony śmierci” autorstwa Tomasza Bonka odczytał dr Feliks Błaszczyk.
 5. 6 czerwca – na teren byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego Gross-Rosen w Rogoźnicy przybyli pieszo uczniowie szkół podstawowych Gminy Strzegom w ramach XIII edycji Marszu Pamięci – „Rajdu Gwiazdzistego”. Niezmiennie od wielu lat, jego celem jest upamiętnienie Ofiar faszyzmu i II wojny światowej. W wydarzeniu udział wzięli: z-ca burmistrza Strzegomia Tomasz Marczak, przewodniczący Rady Miejskiej w Strzegomiu Piotr Schmidt, nauczyciele i uczniowie szkół podstawowych z Jaroszowa, Goczałkowa, Strzegomia i Kostrzy. Po dotarciu na teren Muzeum Gross-Rosen, uczestnicy wspólnie przeszli w ciszy pod Pomnik-Mauzoleum. Tam wysłuchali „Apelu Pamięci” i okolicznościowych wystąpień przedstawicieli UM Strzegom oraz wicedyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Jaroszowie pani Violetty Posłusznej-Koziałkowskiej. Następnie oddano

hołd Ofiarom II wojny światowej i złożono wiązanek kwiatów pod Pomnikiem-Mauzoleum. Na zakończenie upamiętnienia młodzież zapoznała się z trudną historią miejsca i martyrologią Ofiar KL Gross-Rosen.

6. 14 czerwca – w Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, z okazji Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady, zapłonął „Znicz Pamięci”, a uczestnicy uroczystości: Wicewojewoda Dolnośląski Jarosław Kresa, Przewodniczący Sejmiku Dolnośląskiego Andrzej Jarocho, zastępca burmistrza Strzegomia Tomasz Marczak, p.o. naczelnika edukacji wrocławskiego oddziału IPN dr Katarzyna Pawlak-Weiss oraz dyrekcja Muzeum, oddali hołd Ofiarom obozów koncentracyjnych i złożyli wiązanek kwiatów pod Pomnikiem-Mauzoleum. Uroczystość uświetniła Wojskowa Asysta Honorowa.
7. 25 czerwca – w czeskiej wiosce Choustnikovo Hradiště odbyła się uroczystość upamiętniająca Ofiary „marszów śmierci” z KL Gross-Rosen. To właśnie tam pod koniec lutego 1945 r. zginęło co najmniej 145 ewakuowanych więźniów. Pamięć o nich nie przemija dzięki organizatorowi – Czeskiemu Klubowi Pogranicza Hradec Králové. W uroczystości uczestniczył zastępca kierownika Działu Oświatowego, który pod Pomnikiem Ofiar oddał hołd i złożył wiązanek kwiatów.
8. 27 lipca – zastępca dyrektora Muzeum Gross-Rosen wziął udział w wernisażu wystawy „Obrazy Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centrum Historii Zajezdnia we Wrocławiu. Wystawa została zorganizowana przez Instytut Pamięci Narodowej, w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu.
9. 1 sierpnia – w ramach obchodów 78. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, na terenie byłego obozu koncentracyjnego Gross-Rosen zapłonął „Znicz Pamięci”. Delegacja pracowników Działu Oświatowego złożyła pod Pomnikiem-Mauzoleum kwiaty i oddała cześć Ofiarom wojny.

10. 4 września – na terenie Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy odbyła się doroczna uroczystość upamiętniająca Ofiary KL Gross-Rosen i II wojny światowej. Po dwóch latach pandemii uroczystość miała ponownie charakter otwarty i wzięło w niej udział kilkaset osób. Wśród uczestników znaleźli się m.in.: byli więźniowie KL Gross-Rosen Waław Bryjanowski i Ignacy Kurczyński, kombatanci i inwalidzi wojenni z Dolnego Śląska, Wielkopolski oraz Republiki Czeskiej. Swoją obecnością zaszczytili nas również Wicewojewoda Dolnośląski Bogusław Szpytma, ks. Adam Szpotański – pracownik Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu, przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, parlamentarzyści, służby mundurowe, środowisko lekarzy i pedagogów. W upamiętnieniu udział wzięła także licznie zgromadzona młodzież: harcerze i uczniowie okolicznych szkół. Na początku uroczystości odczytano listę byłych więźniów KL Gross-Rosen, którzy odeszli od nas w latach 2019–2022. Ich pamięć uczczono minutą ciszy. Następnie mogliśmy wysłuchać wystąpienia Wicewojewody Dolnośląskiego Pana Bogusława Szpytmy oraz treści listów okolicznościowych Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Pana pośła Michała Dworczyka i Szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Pana Jana Józefa Kasprzyka. W intencji Ofiar KL Gross-Rosen i II wojny światowej została odprawiona uroczysta polowa msza św., celebrowana przez ks. Biskupa Diecezji Świdnickiej Marka Mendyka. Po mszy św. młodzież z ZHR tradycyjnie odczytała „Apel Pamięci”, a następnie uczestnicy upamiętnienia złożyli wieńce i wiązanki kwiatów pod Pomnikiem-Mauzoleum. Hołd Ofiarom hitlerowskiego totalitaryzmu oddało prawie 50 delegacji. Uroczystość uświetniła kompania honorowa 16. Dolnośląskiej Brygady Obrony Terytorialnej wraz z Orkiestrą Reprezentacyjną Wojsk Lądowych z Wrocławia.
11. 28 października – w Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy miało miejsce uroczyste przekazanie przez dr. Karola Nawrockiego – Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej artefaktów znalezionych

podczas prac ekshumacyjnych prowadzonych w latach 2017–2018 na terenie byłego obozu koncentracyjnego Gross-Rosen. Na ręce Dyrektora Muzeum złożono ponad 700 przedmiotów należących do więźniów oraz członków załogi SS oraz stanowiących elementy obozowego wyposażenia. Akt uroczystego przekazania artefaktów poprzedziła konferencja prasowa, moderowana przez dyrektora Biura Rzecznika Prasowego dr. Rafała Leśkiewicza. Jako pierwszy głos zabrał Prezes IPN dr Karol Nawrocki, apelując o godne upamiętnienie 92 Ofiar, których szczątki odkryto w 2017 roku w dawnej szczelinie przeciwlotniczej. Następnie prokuratorzy: Andrzej Pozorski – zastępca prokuratora generalnego i dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Konrad Bieroń, naczelnik Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu we Wrocławiu przedstawili ustalenia śledztwa. O bolesnej historii miejsca – KL Gross-Rosen – i obecnej jego roli jako Miejsca Pamięci opowiedział Dyrektor Muzeum Gross-Rosen Janusz Barszcz. Okolicznościowych wystąpień wysłuchali zgromadzeni goście, m.in. Burmistrz Strzegomia Zbigniew Suchyta, dziennikarka i pisarka Agnieszka Dobkiewicz, redaktorzy lokalnych mediów i pracownicy Muzeum. Po zakończeniu konferencji prasowej nastąpiło uroczyste wręczenie przez Prezesa IPN aktu przekazania zabezpieczonych w śledztwie przedmiotów Dyrektorowi Muzeum. W podświetlonych gablotach przy wystawie głównej uczestnicy uroczystości mogli obejrzeć poddane wcześniejszej konserwacji najciekawsze artefakty (m.in. termometr, aluminiowe łyżki, zapalniczki, maszynkę do włosów). Uroczystość zakończyła się wspólnym przejściem gości w miejsce ekshumacji, a następnie pod Pomnik-Mauzoleum. Tam oddano hołd Ofiarom KL Gross-Rosen.

III/ Działalność wystawiennicza

1. Wystawy stałe:

- 1/ W głównym budynku Muzeum w Rogoźnicy prezentowano:
 - „**KL Gross-Rosen 1941–1945**”, obrazującą historię obozu koncentracyjnego Gross-Rosen.
 - makietę obozu głównego i ścienną mapę filii KL Gross-Rosen.
- 2/ W barakach przy dawnej bramie obozowej prezentowano wystawy:
 - „**AL Riese – filie KL Gross-Rosen w Górach Sowich**”. Ekspozycja przedstawia historię budowy kompleksu podziemnych sztolni w Górach Sowich, w których wykorzystywano niewolniczą pracę więźniów podobozów podporządkowanych KL Gross-Rosen, znanych pod kryptonimem „Riese”.
 - „**Zaginione człowieczeństwo**”. Ekspozycja omawia przyczyny powstania i rozwój systemów totalitarnych w Europie w latach 1919–1945. Szczególną uwagę zwrócono na problem kształtowania się faszyzmu niemieckiego i funkcjonowania obozów koncentracyjnych. W tle przedstawiono losy byłego więźnia obozu Gross-Rosen i jego rodziny.
- 3/ W części dawnej obozowej tkalni prezentowano ekspozycję reliktyw i zabytków archeologicznych, zatytułowaną:
 - „**Zostały rzeczy, pamięć, żal...**”.
- 4/ W zrekonstruowanym baraku nr 7 udostępniano ekspozycję zatytułowaną:
 - „**Przywrócić pamięć – materialne znaki historii**”. Jej zadaniem jest przybliżenie zwiedzającym obozowych warunków życia więźniów. Zrekonstruowane wewnątrz odwziewiedla wyposażenie typowego baraku więźniarskiego przeznaczonego dla 350 osób. Projekt został przygotowany dzięki finansowemu wsparciu rządu Stanów Zjednoczonych. Na jego realizację pozyskano środki z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz budżetu Województwa Dolnośląskiego.

5/ W drugim skrzydle baraku nr 7 eksponowane są wystawy:

- „**Filie KL Gross-Rosen**”; wystawa własna, otwarta w listopadzie 2021 r. Ekspozycja przybliży historię prawie stu obozów filialnych podporządkowanych KL Gross-Rosen. Ich historyczne ślady odnaleźć dziś można na terenie Dolnego Śląska i Ziemi Lubuskiej, Czech i Niemiec. Wystawa powstała ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz budżetu Województwa Dolnośląskiego.
- „**Herosi w pasiakach. Nieznana historia piłki nożnej w hitlerowskim obozie koncentracyjnym Gross-Rosen**”; od 10.02.2013 r. wystawa jest dostępna w Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, które jest jej organizatorem. Ekspozycja została sfinansowana ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach programu Dziedzictwo Kulturowe, oraz ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego.
- „**Kamienne świadectwo**”; 16.05.2015 r. w Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy udostępniono wystawę Podlaskiego Oddziału Muzeum w Białymstoku – Muzeum w Tykocinie. Wystawa opowiada o losach mieszkańców Białostoczczyzny, którzy w maju 1944 r. stali się ofiarami wywózek do nazistowskich obozów koncentracyjnych. Wielu z nich trafiło bezpośrednio do KL Gross-Rosen. Ekspozycja dokumentuje te tragiczne wydarzenia poprzez bogaty materiał archiwalny – listy, fotografie i wykazy ocalonych oraz liczne relacje i wspomnienia byłych więźniów. Wystawa ma charakter edukacyjny, jej celem jest pielęgnowanie pamięci o wydarzeniach z czasów II wojny światowej, świadkach i ofiarach nazizmu.
- „**Hubalczycy w KL Gross-Rosen**”; wystawa własna otwarta w maju 2017 r. Opowiada o niepokornych żołnierzach Oddziału Wydzielonego WP mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, który po kapitulacji Warszawy we wrześniu 1939 r., kontynuował walkę z najeźdźcą niemieckim.

2. Wystawy czasowe:

1/ W Muzeum w Rogoźnicy prezentowano ekspozycje:

- **„Kaszubskie drogi do Niepodległej. Casus rodu Torlińskich”** z Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie. Wystawa przedstawia zawile losy rodziny Torlińskich na tle przemian społecznych i politycznych w XIX i XX wieku na terenie Kaszub i ziem polskich. Wystawę prezentowano w Rogoźnicy do 15 stycznia 2022 r.
- **„Ocalić od zapomnienia. Anna Jachnina, ps. Hanna (1914–1996)”** z Oddziału IPN w Bydgoszczy. Tytułowa bohaterka ekspozycji – Anna Jachnina – w czasie wojny przebywała w okupowanej Warszawie, gdzie była zaangażowana w działalność konspiracyjną. W listopadzie 1942 roku została aresztowana przez Gestapo, po długim śledztwie wysłana do obozu koncentracyjnego Auschwitz, a dwa lata później do Ravensbrück. Do kraju powróciła w 1947 roku. Wystawa była prezentowana w Rogoźnicy od 16.01. do 31.03.2022 r.
- **„Życie sportowe żołnierzy polskich w niewoli niemieckiej w latach 1939–1945”** z Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach. Wystawa przybliżyła mało znany i jednocześnie niezwykle interesujący fragment z dziejów polskiego sportu i wychowania fizycznego, w którym uczestniczyli polscy jeńcy wojenni. Ekspozycję prezentowano od 1.04. do połowy czerwca 2022 r.
- **„Myśli wielkopostne”**. Wystawa własna, jej motywem przewodnim jest przedstawiona w 14 odsłonach droga człowieka osadzonego w niemieckim, nazistowskim obozie koncentracyjnym. Za pomocą prezentowanych grafik, wierszy i fragmentów wspomnień, autorzy – byli więźniowie KL Gross-Rosen – opowiadają o pełnym bólu i cierpienia losie za drutami. Wystawa mogła być elementem Rekolekcji Wielkopostnych. Ekspozycję prezentowano w terminie 6–30.04.2022 r.
- **„Kino i teatr pod okupacją. Polskie środowisko filmowe i teatralne w czasie II wojny światowej”**. Wystawa wypoży-

czona z Oddziału IPN w Gdańsku. Przedstawia ona początki kina na ziemiach polskich oraz najważniejsze zjawiska i trendy w kinematografii II RP. Następnie przenosi odbiorcę w ponury czas II wojny światowej przedstawiając sytuację, w jakiej znalazły się kino i teatr pod okupacją niemiecką, sowiecką oraz na uchodźstwie, a także uświadamiając jaka była skala represji wobec polskich artystów filmowych i scenicznych ze strony obu okupantów. Wystawa była eksponowana w Rogoźnicy od 7.06. do 30.09.2022 r.

- „**Gdzie teraz jesteście dzieci kochane...? Muzycznie o Powstaniu Warszawskim**” z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu. Ekspozycja przedstawia zbiór współczesnych tekstów do utworów muzycznych, których źródłem inspiracji była historia Powstania Warszawskiego w 1944 r. i los mieszkańców okupowanej stolicy. Autorami tekstów są polscy i zagraniczni soliści oraz zespoły wywodzące się z różnych gatunków muzycznych, m.in.: rocka, piosenki literackiej, hip-hopu i muzyki alternatywnej. Wystawa eksponowana w Muzeum Gross-Rosen od 1.10. do końca 2022 roku.

W okresie sprawozdawczym ukończono scenariusz nowej ekspozycji czasowej pt. „Zastępy nadziei. Działalność polskich lekarzy-więźniów w KL Gross-Rosen”. Przedstawia ona działalność polskich lekarzy – osadzonych w KL Gross-Rosen, niezłomnie ratujących życie chorych współwięźniów w obozowym szpitalu (rewirze). Wystawa ma być świadectwem ich empatii, głębokiego humanitaryzmu i walki z „epidemią nazizmu”. Dzięki uprzejmości przychodni NZOZ „Zdrowy Sobiećcin” w Wałbrzychu, do wystawy pozyskano narzędzia wystawiennicze m.in. szafy medyczne, przyrządy i naczynia laboratoryjne. Otwarcie wystawy zaplanowano na II połowę 2023 roku.

2/ Poza siedzibą Muzeum prezentowano:

- „AL Riese – filie KL Gross-Rosen w Górach Sowich”; kopia wystawy prezentowanej w Muzeum Gross-Rosen w Rogoźni-

cy, eksponowana w Centrum Kultury i Turystyki w Walimiu
– w Sztolniach Walimskich.

IV/ Działalność w zakresie obsługi ruchu turystycznego

1. Frekwencja w 2022 r.:

Liczba osób, które odwiedziły Muzeum Gross-Rosen: 40 303,
w tym:

- turyści indywidualni: 32 319 osób,
- w grupach zorganizowanych młodzieżowych: 5898 osób, w 168 grupach,
- w grupach zorganizowanych dorosłych: 1472 osoby, w 53 grupach,
- w grupach zorganizowanych seniorów: 414 osób, w 10 grupach.

Gościliśmy turystów z 50 krajów świata, w tym najczęściej z: Polski – 37 620 osób, z Niemiec – 1012 osób, z Holandii – 222 osoby.

2. Kopię wystawy pt. „AL Riese – filie KL Gross-Rosen w Górach Sowich” prezentowaną w Centrum Kultury i Turystyki w Walimiu obejrzały 62 903 osoby.
3. Dla turystów indywidualnych i grupowych realizowano projekcje filmu o KL Gross-Rosen, w różnych wersjach językowych; odbyły się 1523 seanse, w których uczestniczyło 9753 osoby.
4. Turystom obcojęzycznym zapewniono obsługę przewodnicką w językach niemieckim i angielskim.
5. Turyści mogli skorzystać z wypożyczenia audioprzewodników, dostępnych w 9 językach (w tym migowy i audiodeskrypcja).

V/ Dystrybucja publikacji i nagrań

1. Stałą sprzedaż publikacji wydanych przez Muzeum oraz widokówek, folderów i nagrań filmu edukacyjnego o KL Gross-Rosen prowadzono w punkcie informacyjnym (BORT) w Rogoźnicy.
2. Sprzedaż wydawnictw realizowano także poprzez księgarnię internetową. W okresie sprawozdawczym zrealizowano 187 zamówień.
3. Materiały informacyjne o Muzeum Gross-Rosen (w czterech wersjach językowych + udogodnienia dla osób ze szczególnymi

- potrzebami) sukcesywnie rozsyłano do różnych instytucji, muzeów i biur informacji turystycznej na Dolnym Śląsku.
4. Sprzedaż wysyłkową wydawnictw i płyt DVD prowadzono dla instytucji i indywidualnych odbiorców krajowych i zagranicznych, m.in. dla: Centrum Kultury i Turystyki w Walimiu, Podziemnego Miasta Osówka, HiSCO Przedsiębiorstwa Wielobranżowego S.C, Przedsiębiorstwa Handlowego GABI, wokulscy.pl gry-książki-antykwarjat Piotr Bugaj, Biura Odkryć Magdalena Zajęc oraz księgarni PROFIL-LIBRIS Marcin Badocha.
 5. Przyjęto na stan i wykonano kalkulację cenową publikacji: D. Sula „»Lecznictwo« w Konzentrationslager Gross-Rosen 1940-1945”.
 6. Do sprzedaży przyjęto publikacje: P. Kruszyński „Wojenne tajemnice Zamku Książ”; Z. Kozłowski, E. Kozłowska, „Byłam pokojówką komendanta Konzentrationslager Majdanek”.
 7. W maju i grudniu przeprowadzono inwentaryzację książek przeznaczonych do sprzedaży.
 8. Wykonano kopie (na płytach DVD) filmu o historii obozu koncentracyjnego Gross-Rosen (w różnych wersjach językowych), celem ich dalszej dystrybucji.
 9. Dla celów księgowych sporządzano miesięczne rozliczenia sprzedanych i przekazanych nieodpłatnie publikacji i płyt.
 10. W dniach 19–20.05.2022 prezentowano publikacje Muzeum na Targach Książki Regionalnej „Silesiana” we Wrocławiu. Ich celem było zaprezentowanie szerokiemu gronu odbiorców dorobku wydawniczego Dolnego Śląska, zwłaszcza publikacji wydawanych przez małe, nieznanie szerzej wydawnictwa. Obok publikacji własnych, Muzeum zaprezentowało materiały informacyjne o działalności instytucji.

VI/ Współpraca z innymi instytucjami

1. Dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego przygotowano półroczne i roczne skrócone sprawozdania statystyczne.
2. W ramach współpracy z Gminą Strzegom przygotowano informacje o planowanych działaniach Muzeum w 2023 r., zostaną

- one zamieszczone w przygotowywanym Kalendarium Wydarzeń Gminy Strzegom 2023.
3. W związku z rocznicową, planowaną na przyszły rok, wrześniową uroczystością wypełniono i wysłano do Dowódcy Garnizonu Wrocław wnioski o skierowanie wojskowej asysty honorowej oraz orkiestry wojskowej do udziału w tych uroczystościach.
 4. We wrześniu w siedzibie Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy odbyły się dwa międzynarodowe spotkania z udziałem dyrektorów fundacji i instytucji o charakterze martyrologicznym. 14 września w ramach projektu „Wrocław i Falstad nie zapomną! Polskie i norweskie spojrzenie na totalitaryzmy...” wizytę w Miejscu Pamięci złożyli: dyrektor norweskiego Centrum Falstad Christian Wee wraz z pracownikami oraz przedstawiciele Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”. Natomiast 30 września do Rogoźnicy przybył nowy dyrektor Fundacji Saksońskie Miejsca Pamięci dr Markus Pieper. Celem obu wizyt było zapoznanie zagranicznych gości z działalnością edukacyjną, badawczą i wystawieniową Muzeum, wymiana doświadczeń oraz nawiązanie bliższej współpracy. W obu spotkaniach uczestniczyli pracownicy Działu Oświatowego.
 5. W grudniu 2022 r. nawiązano kontakt z Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN w Warszawie w sprawie udostępnienia materiału filmowego o walorze edukacyjnym na obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holocaustu w styczniu 2023 r.
 6. Pod koniec roku 2022 r. w Wałbrzychu, odbyło się spotkanie burmistrza Brzegu Dolnego i Stowarzyszeniem Pierwszych Osadników Ziemi Dolnobrzeskiej z dyrekcją i pracownikami Muzeum Gross-Rosen, w sprawie współorganizacji, zaplanowanych na styczeń 2023 r. w Brzegu Dolnym, obchodów 78. rocznicy „Marszu śmierci” z obozów filialnych w Dyhernfurth (Brzeg Dolny) do KL Gross-Rosen. Podczas wizyty ustalono ramowy program obchodów. Kierownikowi Działu Oświatowego powierzono rolę koordynatora współpracy między instytucjami.

VII/ Konferencje, seminaria, spotkania

1. Pracownicy Działu Oświatowego uczestniczyli w sesjach edukacyjnych i konferencjach:
 - 30.03–2.04.2022 r., w 19. Seminarium Miejsc Pamięci Europy Wschodniej i Zachodniej w Krzyżowej; seminarium zatytułowane: „Pamiętać – Opowiadać – Przekazywać dalej. Świadczenie czasu w pracy miejsc pamięci”.
 - 9–10.05.2022, w konferencji naukowej „Dostosowanie zabytków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami – przepisy, zasady, dobre praktyki”, które odbyło się w Warszawie.
 - 7–9.09.2022, w ramach „XI–XIII Forum Pamięci. Seminarium muzeów martyrologicznych” w Sztutowie, zorganizowanym przez Muzeum Stutthof i Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau; pracownik Działu Oświatowego wygłosił prelekcję pt. „Gdy nadejdzie noc... Miejsce Pamięci z innej perspektywy”. Wystąpienie uzupełnione o multimedialną prezentację odbyło się w pierwszym dniu konferencji, w panelu poświęconym edukacji muzealnej.
 - 15–16.11.2022, w szkoleniu „Gość z niepełnosprawnością w muzeum – Audiodeskrypcja: teksty alternatywne”, zorganizowanym przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. Szkolenie odbyło się w formie on-line.
 - 25.11.2022, w „Szkoleniu obronnym” we Wrocławiu.

VIII/ Działalność informacyjna

1. O organizowanych w Muzeum wystawach czasowych i innych ważnych wydarzeniach informowano lokalne media.
2. Redagowano informacje o bieżących wydarzeniach muzealnych, wystawach i uroczystościach, celem zamieszczenia ich na stronie internetowej Muzeum oraz profilu Facebook.
3. Osobom zainteresowanym udzielano informacji związanych ze statystyką ruchu turystycznego oraz bieżącą działalnością instytucji.

4. Opracowano informacje dla zwiedzających osób z dysfunkcją wzroku, słuchu, niepełnosprawnością ruchową oraz rodzin z małymi dziećmi, celem zamieszczenia ich na muzealnej stronie internetowej w zakładce MUZEUM BEZ BARIER.

IX/ Inne działania

1. Na język polski tłumaczono korespondencję obcojęzyczną (j. angielski i niemiecki) oraz przygotowywano odpowiedzi w tych językach. Wykonano 125 tłumaczeń w języku angielskim i 60 tłumaczeń w języku niemieckim.
2. Korespondencyjnie udzielano odpowiedzi w sprawach związanych z obsługą ruchu turystycznego oraz dotyczących wmurowania na terenie byłego obozu koncentracyjnego tablic upamiętniających więźniów zamordowanych w obozie.
3. Wykonano archiwizację dokumentów działu z 2019 roku.

DZIAŁ ZARZĄDZANIA **INWESTYCJAMI**

1. Dzięki dotacjom celowym Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Muzeum zrealizowało w 2022 r. następujące zadania:
 - „Zakup systemu wypompowywania wody z historycznego kamieniołomu, znajdującego się w Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy” – zgodnie z zawartą umową 37/DF-V/JK/2022, dotyczącą udzielenia dotacji celowej na wydatki inwestycyjne. Zadanie zrealizowane; w lipcu 2022 podpisano protokół odbioru.
 - „Remont budynku łaźni obozowej” – zgodnie z zawartą umową 146/DF-VII/2022, dotyczącą udzielenia dotacji celowej na wydatki bieżące. Zadanie zrealizowane; we wrześniu 2022 podpisano protokół odbioru.
 - „Remont budynku bramy głównej na terenie Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy” – zgodnie z zawartą umową 161/DF-VII/2022, dotyczącą udzielenia dotacji celowej na wydatki bieżące. Zadanie zrealizowane; w grudniu 2022 podpisano protokół odbioru.
 - „Prace remontowo-konserwatorskie trzech biegów schodów terenowych” – zgodnie z zawartą umową 283/DF-VII/2022, dotyczącą udzielenia dotacji celowej na wydatki bieżące. Zadanie zrealizowane; we wrześniu 2022 podpisano protokół odbioru.
2. W 2022 roku kontynuowano, rozpoczęte w 2021 r., prace w ramach zadania: „Konserwacja i częściowa rekonstrukcja betono-

wych słupów ogrodzeniowych”. Zadanie wymaga dużej liczby badań, prób i konsultacji, dlatego realizacja całości zadania trwać będzie kilka lat i podzielona jest na etapy. W I półroczu 2022 wykonany został I etap przewidzianych na ten rok prac, tzn. programy badań oraz uzyskano pozwolenia konserwatorskie na przeprowadzenie tych badań. Kolejny etap, czyli wykonanie pilotażowych badań fizycznych i mechanicznych oraz diagnostyka słupów, zrealizowano we wrześniu 2022. Wykonawca dostarczył dokumentację, która będzie podstawą do dalszych badań planowanych na 2023 rok.

3. Wykonane zostały projekty prac konserwatorsko-remontowych dla zadań planowanych do realizacji (w miarę pozyskania środków finansowych) w kolejnych latach:
 - „Prace remontowo-konserwatorskie dwóch murów oporowych (po południowej stronie dawnej łaźni i baraków przyjęcia transportu KL Gross-Rosen)”,
 - „Remont i izolacje przeciwwilgociowe części dawnego kasyna SS KL Gross-Rosen”.

Dla zadań uzyskano pozwolenia konserwatorskie oraz decyzje starosty o pozwoleniu na budowę.

4. W październiku 2022 zakupiono licencję oprogramowania do obsługi kadr, księgowości, handlu i ewidencji majątku oraz rozpoczęto prace wdrożeniowe. Zadanie w trakcie realizacji, planowane zakończenie to koniec lutego 2023. Wdrażanie przebiega wieloetapowo, bez problemów, nie przewidujemy zmiany terminu zakończenia realizacji.
5. W październiku 2022 roku Muzeum zakupiło (ze środków własnych) podwójny kojec wraz z ocieplanymi budami dla psów stróżujących w Muzeum oraz zleciło wykonanie planu tyflograficznego głównego budynku ekspozycyjnego. Plan tyflograficzny dla osób niewidomych został dostarczony i zamontowany w Muzeum w połowie grudnia 2022 roku.

DZIAŁ
ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZY
I KADR

I/ Zatrudnienie

Zatrudnienie na 31 grudnia 2022 r., w przeliczeniu na pełne etaty, wynosi – 40,83, w tym pracownicy merytoryczni – 19 osób.

**II/ Działania w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
bhp i bezpieczeństwa Muzeum**

1. W 2022 r. przeprowadzono szkolenie wstępne ogólne oraz szkolenie stanowiskowe pracowników przyjmowanych do pracy. Przeprowadzono szkolenia okresowe bhp dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych – trzy osoby oraz dla osób kierujących pracownikami – jedna osoba. Podczas szkoleń bhp omawiana była również ocena ryzyka zawodowego.
2. W dniach 25.05.2022 r. w Wałbrzychu oraz 6.06.2022 r. w Rogoźnicy, w ramach popularyzacji problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii, omówiono z pracownikami:
 - aktualną sytuację związaną ze stanem zagrożenia epidemicznego (COVID-19), w celu podniesienia świadomości pracowników;
 - zasady postępowania w razie wypadku w czasie pracy i w sytuacjach zagrożeń (pożar, awaria);

- okoliczności i przyczyny wypadków, charakterystycznych dla wykonywanej pracy, oraz profilaktykę stosowaną w celu ich uniknięcia.
3. W dniach 14 i 16 listopada 2022 omówiono z pracownikami zasady stosowania środków ochrony osobistej, zagrożenia występujące przy określonych czynnościach na stanowiskach pracy. Dokonano przeglądu oceny ryzyka zawodowego dla wszystkich stanowisk pracy.
 4. W 2022 r., jak i w latach poprzednich, w Muzeum Gross-Rosen nie odnotowano chorób zawodowych. Wszyscy pracownicy posiadają aktualne badania lekarskie. Na bieżąco aktualizowano zapasy znajdujące się w apteczkach pierwszej pomocy medycznej.
 5. W maju 2022 przeprowadzono roczny przegląd techniczny i konserwację w obiektach Muzeum, a także okresową kontrolę przewodów kominowych.
 6. W 2022 r. przeprowadzane były czynności kontrolne w zakresie bezpieczeństwa oraz ochrony przeciwpożarowej obiektów Muzeum Gross-Rosen, podczas których sprawdzono:
 - instalacje elektryczne w poszczególnych obiektach Muzeum;
 - instalacje techniczne oraz zabezpieczenie systemu SAP;
 - instalację odgromową na obiektach.Nie stwierdzono usterek i nieprawidłowości w tym zakresie.
 7. W marcu/kwietniu 2022 r. wykonano szczegółowy przegląd techniczny oraz bieżącą konserwację podręcznego sprzętu przeciwpożarowego, zainstalowanego w obiektach Muzeum. Dokonano wymiany i uzupełnienia gaśnic. Sprawdzone stan techniczny oraz wyposażenie sieci hydrantów wewnętrznych. Przeprowadzono test działania oświetlenia ewakuacyjnego oraz wyłącznika przeciwpożarowego. Uzupełniono piktogramowe oznakowanie sprzętu przeciwpożarowego, zgodnie z przepisami w tym zakresie oraz normą ISO-2000.

III/ Remonty, konserwacje i utrzymanie porządku

1. W Muzeum w Rogoźnicy:

- W I kw. 2022 wykonano prace przygotowawcze do sezonu utrzymania i kultywacji terenów zielonych oraz porządkowe na terenie Muzeum (opryskiwanie środkami chwastobójczymi ścieżek, obrysów baraków itp.).
- W okresie letnim wyczyszczono i zakonserwowano ogrodzenie poobozowe. Wykonywano kultywację terenów zielonych, prace porządkowe i opryskiwanie terenów zielonych. Na bieżąco konserwowano sprzęt koszący.
- W 2022 r. firma „Miral” przeprowadzała przeglądy konserwacyjne systemu sygnalizacji alarmu pożaru i systemu Telewizji Obserwacyjnej. Firma „Green Line” wykonała koszenie traw, samosiejek wzdłuż ogrodzenia Muzeum oraz w tzw. części oświęcimskiej. Firma PUPH Kramek usunęła samosiejki i krzewy z terenu kamieniołomu.

2. W Muzeum w Wałbrzychu:

- Po okresie zimowym wykonano przegląd dachu, naprawiono stwierdzone uszkodzenia oraz przeprowadzono konserwację.
- Wykonano (we własnym zakresie) remonty pomieszczeń biurowych oraz piwnicznych.
- W miarę posiadanych środków, montowano nowe okna.

IV/ Inne

1. W 2022 r. archiwizowano posiadaną dokumentację, zgodnie z „Instrukcją Kancelaryjną” i „Wykazem akt Muzeum”.
2. Zakupiono na bieżące potrzeby olej lekki grzewczy oraz ekogroszek.

DOROTA SULA

"LECZNICTWO"
w
KONZENTRATIONSLAGER
GROSS-ROSEN
(1940-1945)

MUZEUUM GROSS-ROSEN
Wałbrzych 2022

Książka „Lecznictwo” w *Konzentrationslager Gross-Rosen* jest owocem rzetelnej pracy badawczej i krytycznego spojrzenia na źródła zdobyte w trakcie kwerend archiwalnych. Ale jest w niej coś więcej, niż uczciwy raport historyka. To książka o cierpieniu, chorobie i śmierci w strasznych warunkach obozu koncentracyjnego, w których lekarz stawał się niejednokrotnie cudownym wybawicielem lub ostatnim pocieszycielem umierającego więźnia.

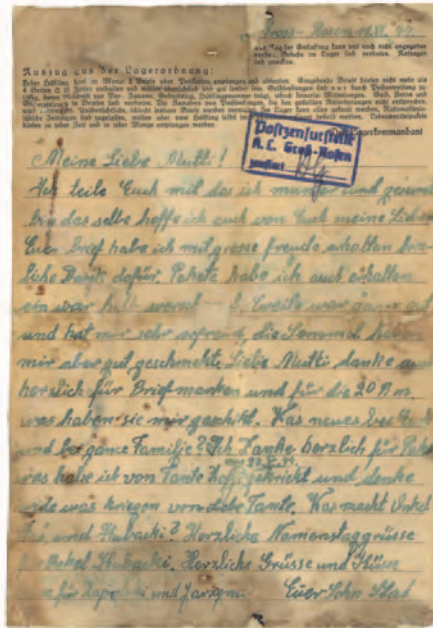
dr hab. Maria Ciesielska

ISBN 978-83-89824-38-7

MUZEUUM GROSS-ROSEN
w ROGOŹNICZY.
Niemiecki nazistowski obóz
koncentracyjny i zagłady
(1940-1945)

Pasiak więźniarski (stan po renowacji)

Korespondencja więziarska
 (u góry: stan przed renowacją, u dołu: stan po renowacji)

Korespondencja więźniarska

(u góry: stan przed renowacją, u dołu: stan po renowacji)

Noc Muzeów w Muzeum Gross-Rosen
14 maja 2022 r.

Odświeżenie tablicy upamiętniającej lekarzy-więźniów
28 maja 2022 r.

Uczestnicy „Rajdu Gwiazdzistego”
w Muzeum Gross-Rosen, 6 czerwca 2022 r.

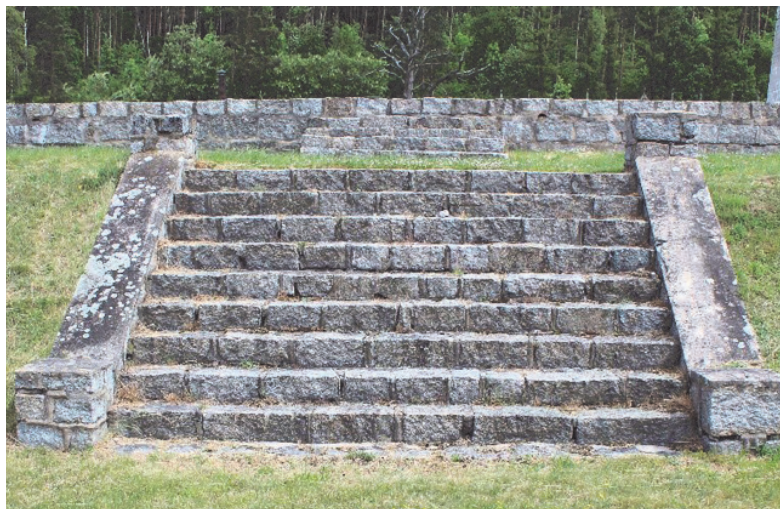
Uroczystość w rocznicę wybuchu II wojny światowej – 4 września 2022 r.

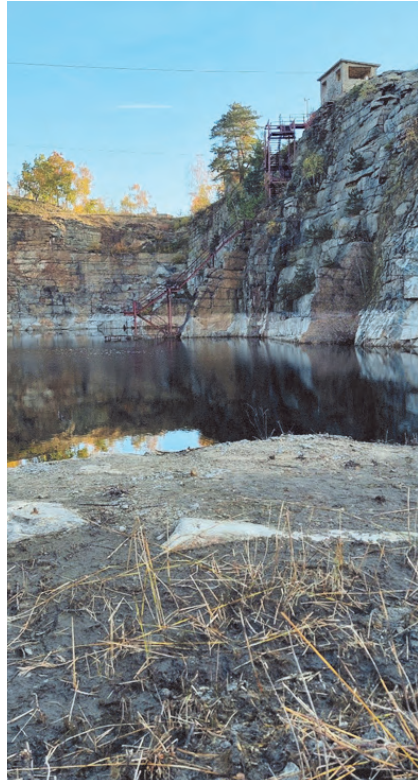
Budynek bramy głównej
(u góry: stan przed remontem, u dołu: stan po remoncie)

Budynek łazienki obozowej
(u góry: stan przed remontem, u dołu: stan po remoncie)

Schody terenowe
(u góry: stan przed remontem, u dołu: stan po remoncie)

Zdjęcie po lewej – stan przed zakupem Systemu wypompowywania wody z historycznego kamieniołomu (czerwiec 2022).
Zdjęcie po prawej – stan w trakcie wypompowywania wody (październik 2022)

Rogoźnica,
ul. Ofiar Gross-Rosen 26, woj. dolnośląskie
58-152 Goczałków, tel. 74-85 590 07

Archiwum i Pracownia Naukowo-Badawcze
Adres do korespondencji:

58-304 Walbrzych, ul. Szarych Szeregów 9,
tel. 74-84 215 80; fax. 74-84 215 94
e-mail: muzeum@gross-rosen.eu
www.gross-rosen.eu